

ANADOLU'NUN İLK SANAYİ MEKTEBİ: MEKTEB-İ SANAYİ

Konya İl Milli Eğitim Müzesi arşivinden

19. yüzyılda yaşanan savaşlar, ordunun gereksinimlerinin artması ve endüstride yaşanan gelişmeler devletlerin sanayi devriminin gereklerine uygun insan gücünü yetiştirmesini zorunlu kılmıştır. Bu amaçla 1868 yılında İstanbul'da kurulan Mekteb-i Sanayi'nin ardından, Anadolu'da ilk Sanayi Mektebi Konya'da kurulmuştur.

Konya Sanayi Mektebi, Tanzimat Dönemi'nden sonra Osmanlı Devleti'nde mesleki eğitimin önem kazanmasıyla kurulan okullardan biridir. Osmanlı topraklarında, özellikle askeri giyim ve diğer ihtiyaçların karşılanması amacıyla Sanayi Mektepleri büyük bir öneme sahipti. İlk Sanayi

Mektebi, İstanbul'da kurulmuştur. Bu okul, Mihhat Paşa'nın Tuna Valisi iken vilayetlerde açtığı okulların bir yansımasıdır. Konya Sanayi Mektebi'nin kuruluşu ise Konya Valisi Ahmet Paşa tarafından öncelikle savaş sırasında ordunun ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla atölyelerde başlamıştır. Daha sonra 1901 yılında bir sanayi okuluna dönüşen bu kurum, başlangıçta sadece üç öğretmen ve 17 öğrenci ile faaliyete geçmiştir. Ancak zaman içinde öğretmen ve öğrenci sayısında artış gözlenmiş ve okul, sadece gündüz eğitimi veren bir kurum olmanın yanı sıra gece eğitimine de başlayarak, hem öğrenci sayısını hem de kalitesini artırmıştır.

Okul, açtığı sanat dersleriyle Konya'da eksik kalan alanlardaki boşluğu doldurarak hem bölge ekonomisine katkıda bulunmuş hem de öğrencilere geniş bir yelpazede mesleki eğitim imkanı sunmuştur (Karataşer, 2017, s. 121).

Konya Sanayi Mektebi, bir dizi isim değişikliği ve genişleme süreci geçirerek önemli bir eğitim kurumu haline gelmiştir. İlk açıldığında "Konya Sanayi Mektebi" adını taşıyan okul, daha sonra farklı isimlerle anılmış, Mekteb-i Sanayi, Hamidiye Sanayi Mektebi, Konya Sanatlar Mektebi, Sanat Okulu, Bölge Sanat Okulu, Erkek Sanat Enstitüsü, Teknik Okul, Teknik Lise, Konya Erkek Lisesi, Karatay Lisesi gibi adlarla hizmet vermiştir.

1901 yılında açılan Sanayi Mektebi, demir işleri atölyesi, marangozhane ve 17 öğrenci ile eğitime başlamıştır. Daha sonraki yıllarda okulun büyümesi ve gelişmesiyle birlikte çeşitli sanat bölümleri eklenmiştir. 1908'de okulda halıcılık,

ip boyacılığı, marangozluk, kunduracılık, demircilik, tesfiye, dökümcülük, terzilik, tornacılık, oymacılık, mobilyacılık gibi sanat dalları öğretilmiştir. Tarihsel süreç içinde okulun karşılaştığı zorluklara rağmen, çeşitli dönemlerde kapatılsa da Darül Eytam öğrencileri ile birleştirilerek tekrar açılmıştır. Savaş yıllarında, özellikle çorap ve fanila imalathanesi gibi atölyelerde, ordunun ihtiyaçlarına yönelik üretimlerde bulunulmuştur.

Cumhuriyet dönemiyle birlikte terzilik, fanila ve çorapçılık gibi geleneksel branşlarının yanı sıra, demir ve çelik gibi yeni teknik alanlara yönelmiştir. 1945 yılında Erkek Sanat Enstitüsü olarak yeniden yapılanan okul, çeşitli teknik atölyelere sahip olmuş ve modern üretim süreçlerine adapte olmuştur. Okulun sürekli genişleyen yapıları, 1988 yılında Konya Valiliği İl Özel İdare Müdürlüğü Binası olarak kullanılmaya başlanmıştır. Bu süreç, Konya'daki eğitim tarihine önemli bir hizmetin yanı sıra, teknik ve sanayi alanlarındaki gelişimlere de katkı sağlamıştır.

Konya elektrik santraline ait dizel motorun pistonunun torna edilmesi